Lietas Nr. A420150025
A42-01500-25/42
ECLI:LV:ADRJRTN:2025:1031.A420150025.5.S

**Administratīvā rajona tiesa**

**Rēzeknes tiesu nams**

**SPRIEDUMS**

Latvijas tautas vārdā

Rēzeknē 2025. gada 31. oktobrī

Tiesa šādā sastāvā: tiesnesis Māris Šļakota,

piedaloties pieteicējas /Persona A/, Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Valsts policijas pārstāvei /Persona I/,

tiesas sēdē, izmantojot *Microsoft Teams*videokonferenču platformu, izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /Persona A/ pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējai tiktu atlīdzināti administratīvā pārkāpuma procesā Nr. /Numurs/ nodarītie mantiskie zaudējumi 145 000*euro* un nemantiskais kaitējums 7000 *euro*.

**Aprakstošā daļa**

[1] Pieteicēja /Persona A/ vērsās Valsts policijā ar 2025. gada 16. janvāra iesniegumu, lūdzot atlīdzināt mantiskos zaudējumus 145 000*euro* un nemantisko kaitējumu 7000 *euro*, kas nodarīts, Valsts policijas amatpersonai 2024. gada 3. aprīlī prettiesiski pieņemot lēmumu par administratīvā pārkāpuma procesa uzsākšanu.

Iesniegumā norādīja, ka minēto lēmumu Valsts policijas amatpersona pieņēma, balstoties uz Rēzeknes valstspilsētas bāriņtiesas sniegto informāciju, ka 2024. gada 15. februārī, veicot pārrunas ar /Persona E/ un /Persona F/, konstatētas aizdomas, ka bērni tiek pakļauti emocionālai vardarbībai no bērnu mātes /Persona A/ un viņas pilnvarotā pārstāvja /Persona B/ puses. Tomēr ar Rēzeknes valstspilsētas domes Administratīvās komisijas 2024. gada 14. jūnija lēmumu Nr. /numurs B/ administratīvā pārkāpuma process lietā Nr. /Numurs/ tika izbeigts. Bērnu /Persona D/ šo lēmumu pārsūdzēja, taču Latgales rajona tiesa ar 2024. gada 15. novembra spriedumu apstiprināja, ka administratīvā pārkāpuma process bija uzsākts nepamatoti.

Valsts policijas amatpersonas rīcība, tīši, apzināti un prettiesiski uzsākot administratīvā pārkāpuma procesu, ir radījusi Satversmē garantēto pieteicējas tiesību aizskārumu. Viņa bija spiesta tērēt laiku, ko būtu varējusi veltīt ģimenei un bērniem, kā arī bija spiesta maksāt juristam. Tāpat tika iedragāta pieteicējas ticība tam, ka Valsts policijas amatpersonas, pildot savus pienākumus, ievēro likuma normas.

Turklāt par cietušā /Persona E/ un /Persona F/ pārstāvi nepamatoti tika atzīts /Persona D/. Kā tas izriet no Latgales rajona tiesas 2024. gada 15. novembra sprieduma, zvērinātam advokātam /Persona H/ izsniegtā /Persona D/ pilnvara ir paredzēta paša /Persona D/ interešu pārstāvībai, bet nav paredzēta viņa bērnu interešu pārstāvībai, tādēļ

zvērināts advokāts pamatoti netika pielaists pie administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanas Rēzeknes valstspilsētas domes Administratīvajā komisijā.

[2] Valsts policijas priekšnieks 2025. gada 20. februārī pieņēma lēmumu, ar kuru, lai atjaunotu uzticību Valsts policijai, nolēma atvainoties pieteicējai, kā arī noraidīja lūgumu par mantisko zaudējumu un nemantiskā kaitējuma atlīdzināšanu. Lēmumā norādīti turpmāk minētie argumenti.

[2.1] Vērtējot pieteicējas tiesības uz kaitējuma atlīdzinājumu, būtiski ņemt vērā Latgales rajona tiesas secināto, ka, lai gan nav pierādīta administratīvā pārkāpuma esība – bērnu pakļaušana emocionālai vardarbībai, tomēr starp bērnu vecākiem – /Persona A/ un /Persona D/ – ilgstoši pastāv ļoti negatīvas attiecības, kuru dēļ bērnu vecāki nespēj konstruktīvi komunicēt jautājumos, kas skar bērnu intereses. Valsts policijai, saņemot no citas institūcijas informāciju par iespējamu bērnu tiesību aizskārumu, nebija pamata atteikties uzsākt administratīvā pārkāpuma procesu.

Citā lietā tiesa secināja, ka, nenoliedzami, vecāku konflikts ir vērtējams kā emocionāla vardarbība pret bērniem (*sk. Administratīvā rajona tiesas 2024. gada 27. decembra sprieduma lietā Nr. A420175324 10. punktu*).

[2.2] Administratīvo pārkāpumu lietas un krimināllietas ierosināšana nolūkā noskaidrot, vai persona ir izdarījusi administratīvu pārkāpumu vai noziedzīgu nodarījumu, pati par sevi nav uzskatāma par nepamatotu tiesību aizskārumu un nepieciešamība piedalīties šajos procesos, kā arī pārsūdzēt tajos pieņemtos lēmumus nav uzskatāma par nelabvēlīgām sekām Kriminālprocesā un administratīvo pārkāpumu lietvedībā nodarītā kaitējuma atlīdzināšanas likuma (turpmāk – Atlīdzināšanas likums) kontekstā, ja vien procesa uzsākšanā nav konstatējama ļaunprātība vai acīmredzama nolaidība (*/Persona C/ Nemantiskā kaitējuma jēdziens administratīvajās tiesībās. Jurista Vārds, 20.03.2018., Nr. 12 (1018)*).

Konkrētajā gadījumā, uzsākot administratīvā pārkāpuma lietvedību, Valsts policijas darbinieka rīcība nav bijusi ļaunprātīga un nav pieļauta acīmredzama nolaidība.

[2.3] Izbeidzot administratīvā pārkāpuma lietvedību, attiecībā uz pieteicēju ir atjaunots stāvoklis, kāds pastāvēja pirms administratīvā pārkāpuma lietvedības uzsākšanas. Iepriekšējā stāvokļa atjaunošana atbilstoši Atlīdzināšanas likuma 14. panta otrajai daļai ir primārais atlīdzināšanas veids.

Tā kā nelabvēlīgas sekas konkrētajā gadījumā nav konstatējamas, pieteicējas aizskārums nav vērtējams kā smags un nav pamata nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumam naudā.

[2.4] Pieteicēja iesniegumā nav norādījusi, kādi mantiski novērtējami zaudējumi viņai radušies un nav iesniegusi nekādus pierādījumus.

[3] Pieteicēja vērsās Administratīvajā rajona tiesā ar pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējai tiktu atlīdzināti administratīvā pārkāpuma procesā Nr. /Numurs/ nodarītie mantiskie zaudējumi 145 000 *euro* un nemantiskais kaitējums 7000 *euro*.

Pieteikumā atkārtoja tos pašus argumentus, kas tika norādīti iestādei adresētajā iesniegumā, kā arī papildus norādīja, ka pieteicējai nodarītais nemantiskais kaitējums vērtējams kā smags. Kopš 2024. gada 5. aprīļa, kad prettiesiski tika pieņemts lēmums par administratīvā pārkāpuma procesa uzsākšanu, līdz iesnieguma sastādīšanas dienai pagājuši deviņi mēneši, kuru laikā algas nepamatoti saņēmušas visas Valsts policijas amatpersonas, kuras zinājušas un atbalstījušas savas kolēģes prettiesiski pieņemto lēmumu.

Radušos zaudējumu apmēru pieteicēja pamato ar iesniegto rēķinu par 100 *euro* par iepazīšanos ar administratīvā pārkāpuma lietas materiāliem, juridiskām konsultācijām un rakstveida paskaidrojumu (pieteikuma) sastādīšanu.

Arī saistībā ar pieteikuma par iestādes atteikumu piešķirt atlīdzinājumu sastādīšanu pieteicējai ir radušās ar juridiskās palīdzības saņemšanu saistītas izmaksas 50 *euro* apmērā.

[4] Tiesai iesniegtajā rakstveida paskaidrojumā Valsts policija neatzina pieteikumu, atsaucoties uz 2025. gada 20. februāra lēmuma pamatojumu. Papildus norādīja, ka pieteicēja nepamatoti atsaucas uz Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likumu, jo minētais likums neattiecas uz gadījumiem, kad persona lūdz atlīdzināt kaitējumu, kas radies saistībā ar administratīvā pārkāpuma procesu.

[5] Pieteicēja iesniedza tiesai atsauksmi par Valsts policijas paskaidrojumu un pieteikuma papildinājumus, norādot turpmāk minētos apsvērumus.

[5.1] Nav saprotams, kādēļ Valsts policija nav saukusi pie administratīvās atbildības /Persona D/, jo vēl pirms pieciem gadiem tiesu psiholoģiskajā ekspertīzē secināts, ka /Persona D/ nespēj izprast un nodrošināt bērnu emocionālās vajadzības pēc saskarsmes ar māti.

[5.2] Neatbilst patiesībai Valsts policijas paskaidrojumā norādītais, ka Valsts policija atvainojusies pieteicējai. Pieteicējas rīcībā nav ziņu par to, kad, kur un kura Valsts policijas amatpersona izteikusi atvainošanos.

[5.3] Valsts policijas vadība nereaģē uz to, ka inspektore, kas pieņēma prettiesisko lēmumu, nezina un pārkāpj tiesību normas. Tādā veidā Valsts policijas vadība prettiesiski grauj pieteicējas nevainojamo reputāciju un izplata nepatiesas ziņas.

[5.4] Prettiesiski pieņemtais lēmums un pieteicējai nepamatoti piemērotais pie atbildības saucamās personas statuss deva iespēju Valsts policijas inspektorei /Persona G/ apstrādāt pieteicējas datus.

Proti, inspektore nepamatoti, bez notikuša administratīvā pārkāpuma, ir pieprasījusi informāciju valsts un pašvaldības iestādēm, tādejādi radot par pieteicēju negatīvu nostāju un izplatot par pieteicēju nepatiesas ziņas.

[6] Pieteicējas pārstāvis tiesas sēdē uzturēja pieteikumu uz tajā norādīto argumentu pamata.

[7] Valsts policijas pārstāve tiesas sēdē neatzina pieteikumu uz pārsūdzētajā lēmumā norādīto argumentu pamata.

**Motīvu daļa**

[8] Izvērtējot lietas dalībnieku argumentus un lietā esošos pierādījumus, tiesa secina, ka pieteikums ir nepamatots un noraidāms.

*Par tiesisko pamatu zaudējumu un nemantiskā kaitējuma atlīdzināšanai*

[9] Atlīdzināšanas likumā ir konkretizētas Satversmes 92. panta trešajā teikumā ietvertās personas tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu par zaudējumiem un nemantisko kaitējumu, kas personai nodarīts kriminālprocesā vai administratīvā pārkāpuma lietvedībā iestādes, prokuratūras vai tiesas prettiesiskas vai nepamatotas rīcības dēļ.

Atlīdzināšanas likuma 6. panta pirmā daļa noteic, ka iestādes, prokuratūras vai tiesas rīcība šā likuma izpratnē ir prettiesiska, ja ar šo rīcību pārkāptas tiesību normas un vēlāk iestājies viens no šajā likumā norādītajiem kaitējuma atlīdzinājuma tiesiskajiem pamatiem. Prettiesisku rīcību konstatē ar iestādes, kriminālprocesā pilnvarotas amatpersonas vai tiesas nolēmumu.

Savukārt nepamatota rīcība, kā to noteic Atlīdzināšanas likuma 6. panta otrā daļa, ir tāda, kura lēmuma pieņemšanas brīdī atbilda tiesību normām, taču vēlāk iestājās kāds no šajā likumā norādītajiem kaitējuma atlīdzinājuma tiesiskajiem pamatiem. Kā to atzinis Senāts, Atlīdzināšanas likuma 6. panta otrā daļa kā vienīgo priekšnoteikumu tam, lai iestādes rīcība tiktu uzskatīta par nepamatotu, paredz apstākli, ka ir iestājies kāds no likumā minētajiem atlīdzinājuma tiesiskajiem pamatiem (*sk., piemēram, Senāta 2025. gada 27. marta lēmuma lietā Nr. SKA-338/2025 5. punktu*).

Atlīdzināšanas likuma 5. pants, reglamentējot administratīvā pārkāpuma lietvedībā nodarītā kaitējuma atlīdzinājuma tiesisko pamatu, cita starp noteic, ka privātpersonai ir tiesības uz kaitējuma atlīdzinājumu, ja ir spēkā

stājies lēmums par administratīvā pārkāpuma lietvedības izbeigšanu sakarā ar to, ka nav bijis notikuma vai tajā nav administratīvā pārkāpuma sastāva (1. punkta "a" apakšpunkts).

[10] Ar Valsts policijas amatpersonas 2024. gada 3. aprīļa lēmumu administratīvā pārkāpuma process tika uzsākts, pamatojoties uz no Rēzeknes valstspilsētas bāriņtiesas saņemto informāciju, ka bāriņtiesas 2024. gada 15. februārī veiktajās pārrunās ar bērniem /Persona E/ un /Persona F/ radušās aizdomas, ka bērni tiek pakļauti emocionālai vardarbībai no bērnu mātes un viņas pilnvarotā pārstāvja puses. Pēc katras atkārtotas pilnvarotā pārstāvja sūdzības vai iesnieguma Ludzas novada bāriņtiesai, Rēzeknes valstspilsētas bāriņtiesai vai /Skola/ ir atkārtoti jārunā ar bērniem, lai noskaidrotu situāciju un uzrakstītu atbildi, kā arī jālūdz sniegt paskaidrojumus, kas bērniem rada kārtējo stresu un kaitē bērnu emocionālajai labklājībai.

Rēzeknes valstspilsētas domes Administratīvās komisija 2024. gada 14. jūnijā pieņēma lēmumu par administratīvā pārkāpuma procesa izbeigšanu. Minētais lēmums balstīts apsvērumā, ka lietas materiālos esošie pierādījumi nav pietiekami, lai uzskatītu par pierādītu, ka ir noticis administratīvais pārkāpums – pieteicēja veikusi emocionālu vardarbību pret saviem bērniem. Komisijas ieskatā Rēzeknes valstspilsētas bāriņtiesas sarunu protokoli ar bērniem, kā arī /Skola/ bērnu raksturojumi, nav uzskatāmi par pierādījumiem, kas atbilst Administratīvās atbildības likuma 88. pantam, un tie nesatur nenoliedzamas pazīmes, kas liecinātu, ka pieteicējas bērni ir cietuši no emocionālas vardarbības vai ka regulāra bērnu iztaujāšana izraisa stresu un kaitē viņu emocionālajai labklājībai. Tāpat izmeklēšanas gaitā nav iegūts būtisks pierādījums – sertificēta psihologa atzinums par psiholoģiskās izpētes rezultātiem, no kura būtu izdarāmi secinājumi par iespējamās emocionālās vardarbības ietekmi uz bērniem. Konstatējot, ka lietā nav pierādīta administratīvā pārkāpuma esība, komisija neanalizēja pārējos lietas materiālos ietvertos apsvērumus, jo tie nevar ietekmēt lēmumu pēc būtības.

Latgales rajona tiesa ar 2024. gada 15. novembra spriedumu atstāja negrozītu Administratīvās komisijas 2024. gada 14. jūnijā lēmumu. Tiesa līdzīgi komisijai secināja, ka lietā nav iegūti pierādījumi, ka pēc bērnu paskaidrojumiem un iztaujāšanas, ko veica institūcijas, bērniem bija nepieciešama palīdzība psiholoģisku problēmu risināšanai, ka pasliktinājās bērnu pašsajūta un bija nepieciešamība vērsties pie ārsta vai lietot medikamentus stresa mazināšanai. Tiesa secināja, ka nav noticis bērnu tiesību aizskārums, par kuru atbildība paredzēta Bērnu tiesību aizsardzības likuma 81. pantā, savukārt lietas materiāli neapstiprina amatpersonas 2024. gada 3. aprīļa lēmumā par administratīvā pārkāpuma procesa uzsākšanu izklāstītos apstākļus par bērniem radīto stresu. Vienlaikus no lietas materiāliem tiesa konstatēja, ka starp bērnu vecākiem ilgstoši pastāv negatīvas attiecības, kuru dēļ bērnu vecāki nespēj konstruktīvi komunicēt jautājumos, kas skar bērnu intereses. Tādēļ vecāki konfliktā iesaista valsts un pašvaldības iestādes, turklāt, kā to vērtēja tiesa, konfliktā tiek iesaistīti arī bērni. No sniegtajiem paskaidrojum un lietas materiāliem izriet, ka bērniem bija negatīva pieredze par vecāku savstarpējām attiecībām. Vienlaikus pieteicējai kā vecākam, kas dzīvo šķirti no bērniem, ir tiesības interesēties par saviem bērniem un saņemt par viņiem informāciju, ko pieteicēja, ņemot vērā konfliktu ar bērnu tēvu, var iegūt, iesaistot informācijas gūšanā bāriņtiesu un skolu.

[11] Izvērtējot minētos iestādes un tiesas nolēmumus, tiesa secina, ka ar tiem nav konstatēta iestādes prettiesiska rīcība Atlīdzināšanas likuma 6. panta pirmās daļas izpratnē. Ne Administratīvā komisija, ne Latgales rajona tiesa nav atzinusi, ka Valsts policijas amatpersonas reaģēšana uz bāriņtiesas sniegto informāciju par iespējamu bērnu pakļaušanu emocionālai vardarbībai un administratīvā pārkāpuma procesa uzsākšana uz šī pamata pati par sevi bijusi prettiesiska. Gluži pretēji, Latgales rajona tiesa norādīja uz objektīvi pastāvošu ilgstošu konfliktu starp bērnu vecākiem, kura dēļ bērni ir iesaistīti vecāku strīdā. Tātad Valsts policijas amatpersonas sākotnējais secinājums par iespējamu bērnu iesaistīšanu vecāku konfliktā nebija bez pamata, kaut arī vēlāk izrādījās, ka pierādījumi nav pietiekami administratīvās atbildības piemērošanai. Šāda situāciju pēc būtības atbilst Atlīdzināšanas likuma 6. panta otrajā daļā un 5. panta 1. punkta "a" apakšpunktā noteiktajam, proti, nav konstatēta rīcības neatbilstība tiesību normām, bet vēlāk ir pieņemts un stājies spēkā lēmums par administratīvā pārkāpuma lietvedības izbeigšanu administratīvā pārkāpuma sastāva trūkuma dēļ.

Arī no Senāta izteiktajām atziņām izriet, ka administratīvā pārkāpuma lietvedības izbeigšana saskaņā ar Atlīdzināšanas likuma 5. panta 1. punktu pierādījumu trūkuma dēļ nenozīmē, ka automātiski būtu konstatējama

Atlīdzināšanas likuma 6. panta pirmajā daļā paredzētā prettiesiskā rīcība (*sk. Senāta 2022. gada 19. maija rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA-785/2022 (A420283120 2. punktu*).

Vienlaikus jānorāda, ka arī ar nepamatotas rīcības konstatēšanu ir pietiekami, lai pieteicēja varētu prasīt atlīdzinājumu, ja viņai ir radies kaitējums.

[12] Tomēr, kā tas izriet no pieteicējas argumentiem, pieteicēja uzsver, ka Valsts policijas rīcība bijusi tieši prettiesiska, kā arī norāda uz vairākiem viņas ieskatā pieļautiem papildu procesuāliem pārkāpumiem administratīvā pārkāpuma lietā.

Ir norādāms, ka administratīvā tiesa neveic kontroli pār darbībām administratīvā pārkāpuma lietvedībā. Tās uzdevums ir pārbaudīt, vai iestāde, kuras kompetencē ir izlemt jautājumu par atlīdzinājumu, ir ievērojusi Atlīdzināšanas likuma normas un noteikusi atbilstošu atlīdzinājumu par pārkāpumu, kuru konstatējusi kompetentā iestāde. No šī noteikuma ir paredzētas atkāpes tikai izņēmuma gadījumos, kad likumdevējs nav paredzējis institūciju, kura var veikt šādu izvērtējumu. Šādi gadījumi tiesu praksē ir identificēti tieši administratīvo pārkāpumu procesā, kad tiesiskais regulējums neparedz iespēju personai panākt kaitējumu izraisošās rīcības prettiesiskuma izvērtējumu pamatprocesā (*sk. Senāta 2025. gada 30. septembra lēmuma lietā Nr. SKA-293/2025 (A420218123) 12. punktu, 2023. gada 14. jūlija lēmuma lietā Nr. SKA-423/2023 (A420166722) 9. punktu*).

Izskatāmajā gadījumā pamatprocess ir noslēdzies pieteicējai labvēlīgi. Vienlaikus konstatējams, ka ne Administratīvā komisija, ne Latgales rajona tiesa savos nolēmumos nav atsevišķi vērtējusi Valsts policijas darbību tiesiskumu administratīvā pārkāpuma lietas ietvaros. Ievērojot minēto, attiecībā uz Valsts policijas rīcības tiesiskumu, kas nav izvērtēts administratīvā pārkāpuma procesā, ir konstatējams izņēmuma gadījums, un šīs lietas ietvaros tiesai ir jāveic Valsts policijas strīdus rīcības tiesiskuma izvērtēšana saistībā ar prasīto zaudējumu un nemantiskā kaitējuma atlīdzināšanu.

[13] Pieteicēja uzskata, ka Valsts policijas amatpersona 2024. gada 3. aprīļa lēmumu par administratīvā pārkāpuma procesa uzsākšanu pieņēmusi tīši, apzināti un prettiesiski. Būtībā pieteicēja apgalvo, ka ir konstatējama Valsts policijas ļaunprātība administratīvā pārkāpuma procesa uzsākšanā.

Tomēr, kā jau tiesa konstatēja iepriekš, ne Administratīvās komisijas 2024. gada 14. jūnija lēmumā, ne Latgales rajona tiesas 2024. gada 15. novembra spriedumā nav atzīts, ka pati procesa uzsākšana būtu bijusi prettiesiska. Arī tiesa, iepazīstoties ar administratīvā pārkāpuma lietas materiāliem, neatrod pamatu secinājuma, ka lēmums par administratīvā procesa uzsākšanu tika pieņemts, nevis lai reaģētu uz iespējamo bērnu tiesību aizskārumu, bet lai ļaunprātīgi un bez jebkāda pamata vērstos pret pašu pieteicēju. Iepazīstoties ar Rēzeknes valstspilsētas bāriņtiesas 2024. gada 15. jūnija sarunu protokoliem, ir redzams, ka gan /Persona F/, gan /Persona E/ sarunās ir stāstījuši, ka tajās retajās reizēs, kad māte piezvana, saruna tiek novirzīta uz mātes pārmetumiem vai nu bērnu tēvam, vai pašiem bērniem. /Persona E/ sarunā stāstīja, ka māte ir pārmetusi viņam par to, ko bērns stāstījis psihologam, kā arī draudējusi, ka /Persona E/ pēc viņa pilngadības iesēdinās cietumā. Savukārt bērnu tēvs /Persona D/ informēja bāriņtiesu, ka bērni cieš no tā, ka iestādes, reaģējot uz pieteicējas pārstāvja iesniegumiem, ir spiestas iztaujāt bērnus, tādējādi viņus traumējot un izjaucot viņu ierasto ikdienu.

Līdz ar to tiesai nav pamata atzīt, ka 2024. gada 3. aprīļa lēmuma pieņemšana papildus tam, ka tā bijusi nepamatota Valsts policijas amatpersonas rīcība, jo vēlāk tika pieņemts un stājās spēkā lēmums par administratīvā pārkāpuma lietvedības izbeigšanu administratīvā pārkāpuma sastāva trūkuma dēļ, bijusi arī Valsts policijas amatpersonas prettiesiska rīcība.

[14] Pieteicēja norāda, ka administratīvā pārkāpuma lietā par nepilngadīgo cietušo pārstāvi nepamatoti atzīts viņu tēvs /Persona D/. Pieteicēja atsaucas arī uz Latgales rajona tiesas sprieduma atziņu, ka /Persona D/ kā cietušo pārstāvja izsniegtā pilnvara advokātam neparedzēja bērnu interešu pārstāvību un neattiecās uz administratīvā pārkāpuma procesu, tāpēc advokāts pamatoti netika pielaists pie lietas izskatīšanas.

Tiesas vērtējumā pieteicējas norādes par iespējamiem pārkāpumiem nepilngadīgo, kuriem bija piešķirts cietušo statuss, pārstāvības nodrošināšanā attiecas tieši uz cietušo procesuālajām garantijām, bet neattiecas uz pieteicējas kā personas, kurai bija noteikts pie atbildības saucamās personas status, procesuālajām garantijām. Līdz ar to minētie pieteicējas iebildumi nevar tikt vērtēti kā pieteicējas procesuālo tiesību pārkāpums, it īpaši šajā lietā, kuras priekšmets ir tieši pieteicējai nodarītā kaitējuma atlīdzināšana. Pieteicēja nav pamatojusi, kādā veidā šāds iespējamais procesuālais pārkāpums varētu būt aizskāris tieši viņas kā pie atbildības saucamās personas procesuālās tiesības.

[15] Tāpat pieteicēja norāda, ka pēc prettiesiskas administratīvā procesa uzsākšanas Valsts policijas amatpersonas nepamatoti apstrādājušas pieteicējas datus un, pieprasot informāciju citām iestādēm, izplatījušas par pieteicēju nepatiesas ziņas.

Tiesa, izvērtējot šo argumentu kopsakarā ar to, ka tiesa administratīvā pārkāpuma procesa uzsākšanu jau ir novērtējusi kā nepamatotu, bet ne prettiesisku, secina, ka minētais arguments neļauj konstatēt atsevišķu, no nepamatotas procesa uzsākšanas nošķiramu procesuālu pārkāpumu. Pieteicējas arguments balstās viņas uzskatā, ka administratīvā procesa uzsākšana jau sākotnēji ir bijusi prettiesiska. Tiesa šādu uzskatu jau ir noraidījusi. Kā tiesa ir secinājusi iepriekš, lai gan administratīvā pārkāpuma process tika izbeigts un līdz ar to Valsts policijas rīcība kopumā ir atzīstama par nepamatotu Atlīdzināšanas likuma 6. panta otrās daļas izpratnē, procesa uzsākšana nebija prettiesiska Atlīdzināšanas likuma 6. panta pirmās daļas izpratnē.

Saskaņā ar Administratīvās atbildības likuma normām iestādei ir pienākums noskaidrot lietas apstākļus arī pēc procesa uzsākšanas. Saskaņā ar Administratīvās atbildības likuma 89. panta pirmo daļu pierādīšanas pienākums administratīvā pārkāpuma procesā ir amatpersonai. Minētā likuma 95. pantā nosauktie pierādīšanas līdzekļi un 14. nodaļa reglamentētās izmeklēšanas darbības neizbēgami ir saistītas ar papildu datu iegūšanu. Tātad, kamēr administratīvā pārkāpuma process nav izbeigts, un ja pati procesa uzsākšana nav atzīta par acīmredzami prettiesisku vai ļaunprātīgu, ko tiesa konkrētajā lietā nekonstatēja, iestādei ir tiesisks pamats veikt procesuālās darbības, lai pārbaudītu sākotnējo informāciju.

Tiesa atzīst, ka var būt situācijas, kurās administratīvā pārkāpuma procesu veicošās personas izdarīto informācijas pieprasījumu skaits vai šo pieprasījumu saturs varētu tikt atzīts par nesamērīgu, t. i. tādu, kas acīmredzami pārsniedz administratīvā pārkāpuma lietvedības mērķa sasniegšanai nepieciešamās personas datu apstrādes līmeni. Tomēr konkrētajā gadījumā pieteicēja nav norādījusi uz šādiem apstākļiem. Arī tiesa, iepazīstoties ar administratīvā pārkāpuma lietas materiāliem, nekonstatē, ka Valsts policijas amatpersonu informācijas pieprasījumi bijuši nesamērīgi.

[16] Apkopojot, tiesa nekonstatē tādu Valsts policijas prettiesisku rīcību, kas būtu nošķirama no kopumā nepamatotas administratīvā pārkāpuma lietvedības Atlīdzināšanas likuma 6.panta otrās daļas izpratnē.

[17] Tiesa konstatē, ka konkrētajā gadījumā ir iestājies Atlīdzināšanas likuma 5. panta 1. punkta “a” apakšpunktā noteiktais tiesiskais pamats zaudējumu un nemantiskā kaitējuma atlīdzināšanai par nepamatotu Valsts policijas rīcību.

*Par nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu*

[18] Ar Valsts policijas priekšnieka 2025. gada 20. februāra lēmumu atzītas pieteicējas tiesības uz administratīvā pārkāpuma lietvedībā nodarītā kaitējuma atlīdzināšanu, izsakot pieteicējai atvainošanos. Pieteicēja par to, ka Valsts policija nepamatoti pieņēma lēmumu par administratīvā pārkāpuma procesa uzsākšanu pret pieteicēju, lūdz atlīdzināt nemantisko kaitējumu 7000*euro* apmērā.

[19] Atlīdzināšanas likuma 14. panta pirmā daļa noteic, ka nemantisko kaitējumu nosaka atbilstoši aizskarto tiesību un ar likumu aizsargāto interešu nozīmīgumam un konkrētā aizskāruma smagumam, ņemot vērā iestādes, prokuratūras vai tiesas rīcības raksturu, apsūdzības smagumu, kriminālprocesa ilgumu, fiziskās personas personību un rīcību, līdzatbildību, kā arī citus konkrētajā gadījumā būtiskus apstākļus.

Saskaņā ar Atlīdzināšanas likuma 14. panta otro daļu nemantisko kaitējumu atlīdzina, atjaunojot stāvokli, kāds pastāvēja pirms kaitējuma nodarīšanas, vai, ja tas nav vai nav pilnībā iespējams, vai nav adekvāti, atvainojoties vai samaksājot atbilstīgu atlīdzību. Panta trešajā daļā noteikts, ka nemantiskā kaitējuma patstāvīgs vai papildu atlīdzinājums var būt rakstveida vai publiska atvainošanās, ja privātpersonas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums nav smags.

No minētajām tiesību normām izriet, ka likumdevējs ir apsvēris un noteicis prioritātes atlīdzinājuma veidu izvēlē. Tas nozīmē, ka pamatā nemantisko kaitējumu atlīdzina, atjaunojot stāvokli, kāds tas bija pirms kaitējuma nodarīšanas, un tikai tad, ja tas nav iespējams vai nav iespējams pilnībā, vai nav adekvāti, privātpersonai izsakāma atvainošanās, ja tiesību aizskārums nav bijis smags, vai izmaksājams atlīdzinājums naudā. Tādējādi atlīdzinājums naudā ir nosakāms gadījumos, kad stāvoklis, kāds bija pirms kaitējuma nodarīšanas, nav atjaunojams vai nav atjaunojams pilnībā vai adekvāti, un ja atlīdzinājums, izsakot personai atvainošanos, nav samērīgs nodarītajam kaitējumam.

[20] Konkrētajā gadījumā tiesai nav pamata atzīt pieteicējas tiesību aizskārumu par smagu, ņemot vērā, ka Valsts policijas lēmums par administratīvā pārkāpuma procesa uzsākšanu nav izraisījis cita veida nelabvēlīgas sekas, kas būtu saistītas ar pieteicējas tiesību vai tiesisko interešu ierobežojumu.

Tiesa ņem vērā, ka stāvoklis, kāds pastāvēja pirms kaitējuma nodarīšanas, tika novērsts jau ar sākotnējo koleģiālās institūcijas lēmumu, kas pieņemts, izskatot administratīvā pārkāpuma lietu pēc būtības.

Tāpat tiesa ņem vērā, ka attiecībā uz pieteicēju netika piemēroti Administratīvās atbildības likuma 9. nodaļā paredzētie procesuālie piespiedu līdzekļi.

Tiesa iepriekš šajā sprieduma nav atzinusi par pierādītiem pieteicējas apgalvojumus, ka notikusi prettiesiska pieteicējas datu apstrāde vai nepatiesu ziņu izplatīšana, kā arī nav saskatījusi ļaunprātību Valts policijas rīcībā.

[21] Pieteicēja uzskata, ka, atceļot Valsts policijas lēmums par administratīvā pārkāpuma procesa uzsākšanu, nav pilnībā atjaunots stāvoklis, kāds pastāvēja pirms kaitējuma nodarīšanas, jo pieteicēja bija spiesta tērēt gan laiku, ko varēja veltīt ģimenei, gan naudas līdzekļus. Tiesa šādu pieteicējas argumentu noraida kā nepamatotu, jo, kā tas ir atzīts tiesu praksē, neērtības, kas rodas dēļ tā, ka prettiesisks lēmums jāapstrīd augstākā iestādē vai jāpārsūdz tiesā, pašas par sevi nerada morālu kaitējumu. Tādi apstākļi kā nepieciešamība ar iesniegumiem vērsties institūcijās un tiesā nav uzskatāmi par morālās ciešanas radošiem, jo administratīvā akta vai faktiskās rīcības apstrīdēšana un pārsūdzēšana ir tiesību normās paredzēts privātpersonu tiesību aizsardzības mehānisms, kas pats par sevi nav uzskatāms par pazemojošu un morālas ciešanas izraisošu (*sk. Senāta /Datums H/ sprieduma lietā Nr. SKA-229/2009 (A42490806) 9. punktu, /Datums G/ rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA–610/2023 (A420274421) 4. punktu*). Lai arī minētās atziņas ir izteiktas lietās, kurās tika skatīts kaitējuma atlīdzināšanas jautājums Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma kontekstā, tiesas ieskatā šīs atziņas ir attiecināmas arī uz izskatāmo lietu. Tiesa pievienojas iestādes argumentam, kas balstīts uz juridiskās literatūras atziņu, ka administratīvā pārkāpuma lietas ierosināšana nolūkā noskaidrot, vai persona ir izdarījusi administratīvo pārkāpumu, pati par sevi nav uzskatāma par nepamatotu tiesību aizskārumu un nepieciešamība piedalīties procesos, kā arī pārsūdzēt tajā pieņemtos lēmumus nav uzskatāma par nelabvēlīgām sekām Atlīdzināšanas likuma kontekstā (*sk. /Persona C/ Nemantiskā kaitējuma jēdziens administratīvajās tiesībās. Jurista Vārds, 20.03.2018., Nr.12 (1018)*).

Savukārt mantisko zaudējumu atlīdzināšana tiks vērtēta atsevišķi no nemantiskā kaitējuma.

[22] Saistībā ar pieteicējas personību, rīcību un līdzatbildību tiesa konstatē, ka lietā nav norāžu, ka pieteicēja nebūtu sadarbojies ar personu, kas veic administratīvā pārkāpuma procesu, būtu jebkādā veidā kavējusi procesa norisi un patiesības noskaidrošanu lietā vai likusi tam šķēršļus. Līdz ar to atzīstams, ka pieteicēja bija darījusi visu iespējamo, lai mazinātu kaitējuma iestāšanos un tā iespējamās sekas. Citus apstākļus, kas būtu jāņem vērā Atlīdzināšanas likuma 14. panta pirmās daļas kontekstā, tiesa nekonstatē.

[23] Aplūkojot administratīvo tiesu praksi lietās, kurās privātpersonas lūgušas noteikt atlīdzinājumu naudā par nemantisko kaitējumu sakarā ar administratīvā pārkāpuma lietvedībā pieņemtā lēmuma par soda piemērošanu atcelšanu un lietas izbeigšanu, tiesa konstatē, ka pamatā šādās lietās tiek atzīts, ka naudas izteiksmē nosakāmam atlīdzinājumam nav pamata un rakstveida atvainošanās ir atbilstošs atlīdzinājums (*sk., piemēram, Administratīvās rajona tiesas 2025. gada 8. maija spriedumu lietā Nr. A420254524, Senāta 2024. gada 9. decembra rīcības sēdes lēmumu lietā Nr. SKA-761/2024 (A420214922), 2021. gada 8. oktobra rīcības sēdes lēmumu lietā Nr. SKA-936/2021 (A420145820), Administratīvās apgabaltiesas 2024. gada 3. jūnija spriedumu lietā Nr. A420225922*).

[24] Izvērtējot visus lietas apstākļus, tiesa secina, ka, tā kā ticis atjaunots stāvoklis, kāds pastāvēja pirms kaitējuma nodarīšanas, kā arī, ņemot vērā Valsts policijas atzītās pieteicējas tiesības uz rakstveida atvainošanos kā atlīdzinājumu, nav pamata apmierināt pieteicējas prasījumu par nemantiskā kaitējuma atlīdzinājuma noteikšanu naudā.

*Par zaudējumu atlīdzināšanu*

[25] Pieteicēja lūdz atlīdzināt mantiskos zaudējumus 145 000 *euro* apmērā. Kā vienīgo zaudējumu veidu pieteicēja norāda zaudējumus saistībā ar juridisko palīdzību administratīvā pārkāpuma lietā, kā arī par pieteikuma par iestādes atteikumu piešķirt atlīdzinājumu sastādīšanu.

[26] Atbilstoši Atlīdzināšanas likuma 10. panta pirmajai daļai zaudējums šā likuma izpratnē ir mantiski novērtējams pametums, kas privātpersonai radies iestādes, prokuratūras vai tiesas prettiesiskas vai nepamatotas rīcības dēļ kriminālprocesā vai administratīvo pārkāpumu lietvedībā. Minētā panta trešā daļa noteic, ka zaudējums aptver arī izmaksas, kas saistītas ar juridisko palīdzību. Izmaksas par juridisko palīdzību un ar to saistītajiem izdevumiem atlīdzina atbilstoši normatīvajos aktos par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības samaksu kriminālprocesā noteiktajiem veidiem un apmēram.

Atlīdzināšanas likuma 9. panta pirmā daļa noteic, ka zaudējuma atlīdzinājuma tiesisko pamatu un atlīdzības apmēru pierāda ar Administratīvā procesa likumā norādītajiem pierādīšanas līdzekļiem. Savukārt saskaņā ar Atlīdzināšanas likuma 12. panta pirmo daļu zaudējuma apmēru nosaka, novērtējot pierādījumus.

Administratīvā procesa likuma 149. pants noteic, ka pierādījumi administratīvajā lietā ir ziņas par faktiem, uz kuriem pamatoti administratīvā procesa dalībnieku prasījumi un iebildumi, kā arī ziņas par citiem faktiem, kuriem ir nozīme lietas izspriešanā.

Tādējādi, lai lemtu par zaudējumu atlīdzināšanu, ir nepieciešami pierādījumi par izdevumiem par juridiskajiem pakalpojumiem, kas saistīti ar konkrēto administratīvā pārkāpuma lietvedību, kā arī ar atlīdzinājuma atteikuma procesu. Personai ir pienākums pierādīt zaudējuma nodarīšanas faktu un apmēru, tostarp pievienojot atbilstošus dokumentus – līgumi, rēķini u. tml., kas apliecina konkrētu jau veiktu vai nākotnes izdevumu esību un apmēru.

[27] Izmaksu par saņemto juridisko palīdzību pierādīšanai pieteicēja ir iesniegusi neparakstītu Excel dokumentu, kurā norādīts datums – 2025.gada 5.janvāris; izpildītājs /Persona B/; maksātājs /Persona A/; apmaksas kārtība – pārskaitījums; pakalpojuma pamatojums – juridisku konsultāciju sniegšana, kas precizētas šādi – par iepazīšanos ar administratīvā pārkāpuma lietas materiāliem, juridiskām konsultācijām (daudzums – 5); cena kopā – 100*euro*. Citi dokumenti zaudējumu fakta un apmēra pamatošanai tiesai nav iesniegti, līdz ar to tiesai ir jāizvērtē, vai ir apmierināms pieteikums par zaudējumu atlīdzinājumu par izmaksām, kas saistītas ar juridisko palīdzību administratīvā pārkāpuma procesā.

[28] Atbilstoši Dokumentu juridiskā spēka likuma 2. panta pirmajai un otrajai daļai prasības dokumenta izstrādāšanai nosaka Dokumentu juridiskā spēka likums. Elektronisko dokumentu oriģināliem un to atvasinājumiem piemērojams arī Elektronisko dokumentu likums.

Saskaņā ar Dokumentu juridiskā spēka likuma 4. panta pirmās daļas 3. punktu, lai dokumentam būtu juridisks spēks, tajā iekļauj parakstu (izņemot likumā paredzētus gadījumus). Minētā likuma 5. panta pirmā daļa paredz, ka

dokuments parakstāms pašrocīgi. Elektronisko dokumentu likuma 3. panta otrā daļa noteic, ka elektroniskais dokuments uzskatāms par pašrocīgi parakstītu, ja tam ir drošs elektroniskais paraksts.

Savukārt saskaņā ar Grāmatvedības likuma 11. panta pirmo daļu attaisnojuma dokuments ir dokuments, kurš apliecina uzņēmuma saimnieciskā darījuma esību un kurā ietverti vismaz šā panta piektajā daļā minētie rekvizīti un informācija par saimniecisko darījumu. Grāmatvedības likuma 11. panta piektās 9. punkts noteic, ka attaisnojuma dokumentā ietverams par attaisnojuma dokumentā sniegtās informācijas pareizību atbildīgās personas paraksts (izņemot šā panta sestajā, septītajā un astotajā daļā minētos gadījumus).

Izvērtējot iesniegto dokumentu, tiesa konstatē, ka tas neatbilst minētajās tiesību normās noteiktajām minimālajām prasībām par dokumentā nepieciešamajiem ietveramajiem rekvizītiem, lai tam piešķirtu juridisku spēku un uzskatītu par attaisnojuma dokumentu. Tā kā dokuments nav parakstīts un arī neizpildās likumā paredzētie izņēmumi no rekvizīta "paraksts" ietveršanas dokumentā, tiesa secina, ka dokuments rada pamatotas šaubas par tajā ietvertās informācijas ticamību. Tādējādi tiesas vērtējumā iesniegtais Excel dokuments nav atzīstams par ticamu pierādījumu zaudējumu par juridiskās palīdzības sniegšanu atlīdzināšanai par tajā norādīto summu 100 *euro*. Kā to tiesa norādīja iepriekš, pieteicēja neiesniedza nekādus pierādījumus zaudējumu pamatošanai pārējā pieteikumā norādītajā apmērā, līdz ar ko, vēl jo vairāk nav pamata zaudējumu atlīdzināšanai pārējā apmērā.

[29] Apkopojot iepriekš norādīto, tiesa nekonstatē priekšnoteikumus pieteicējas prasītā labvēlīgā administratīvā akta izdošanai. Tiesa atzīst pārsūdzēto lēmumu par tiesisku un pamatotu, savukārt pieteicējas pieteikumu par noraidāmu.

**Rezolutīvā daļa**

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251., 289.-291.pantu, tiesa

**nosprieda**

noraidīt pilnībā /Persona A/ pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējai tiktu atlīdzināti administratīvā pārkāpuma procesā Nr. /Numurs/ nodarītie mantiskie zaudējumi 145 000*euro* un nemantiskais kaitējums 7000 *euro*.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rēzeknes tiesu namā.

Tiesnesis M.Šļakota